

**Institutul de Lingvistică
al Academiei Române
„Iorgu Iordan - Al. Rosetti”
București**

**Calea 13 Septembrie nr. 13
050711, București
Tel./Fax. +4021-3182452
E-mail:inst@lingv.ro**

*... Precum și singur numele cel de moșie ne arată
(români chemându-ne).*

**Dimitrie Cantemir, cel dintâi mare lingvist,
istoric și prozator român**

Simpozion organizat la 300 de ani de la moartea lui Dimitrie Cantemir (1673-1723)

de Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”

București, 3-4 noiembrie 2023

vineri, 3 noiembrie 2023: Sala de consiliu „Iorgu Iordan” (etaj 2, aripa de est)

9.00-10.00 Alocuțiuni de deschidere

conf. univ. dr. habil. Adina Dragomirescu, directoarea Institutului de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române
acad. Gheorghe Chivu, președintele Secției de Filologie și Literatură a Academiei Române
dr. Florica Dimitrescu, membru de onoare al Academiei Române

10.00-11.30 comunicări

Secțiunea I: Opera lui Dimitrie Cantemir. Probleme de istorie culturală și filologie

moderator: Oana Rizescu

10.00-10.30 Otilia Sîrbu (Secretar științific – Secția de Filologie și Literatură, Academia Română), *Permanențe în cultură: „Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea”*

10.30-11.00 Monica Joița (Ministru-consilier, Arhivele Diplomatice, Ministerul Afacerilor Externe), *Legătura dintre programele de limbă și literatură predate la Academii domnești din Țările Române și Dimitrie Cantemir*

11.00-11.30 Elena Isabelle Tamba (Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iași), *Cantemir și dezvoltarea limbajului astronomic românesc*

11.30-12.00 pauză

12.00-13.30 comunicări

moderator: Ion Giurgea

12.00-12.30 Ioana Costa (Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, București), *Opțiuni traductologice: etnonimul ROMANVS la Cantemir*

12.30-13.00 Victor Celac (Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București), Alexandra Chiriac (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași), *Prima traducere (fragmentară) în limba română din **Descriptio Moldaviae: Tălmăcire dintr-o scriere gheograficească tipărită în Rosia la anul 1770***

13.00-13.30 Alina-Georgiana Focșineanu (Facultatea de Litere, București), *Observații asupra traducerii vocativului în versiunea arabă a **Divanului** lui Dimitrie Cantemir. Noi rezultate*

13.30-15.00 pauză de prânz (Sala de consiliu „Alexandru Rosetti”, etaj 2, aripa de est)

15.00-17.00 comunicări

Secțiunea II: Dialectologie, toponimie, istoria limbii române

moderator: Mihaela Mariana Morcov

15.00-15.30 Veronica Ana Vlasin (Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”, Cluj-Napoca), *De la observațiile lui Dimitrie Cantemir la realitățile dialectale: câteva nume de vase în anchetele ALR*

15.30-16.00 Adelina Emilia Mihali (Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”, Cluj-Napoca), *Nume de familie boierești în **Descriptio Moldaviae** și locul lor în structura toponimiei românești*

16.00-16.30 Liliana Agache (Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București), *Aspecte ale lexicului regional moldovenesc în secolul al XVII-lea*

16.30-17.00 Cosmin Căprioară (Facultatea de Litere, Universitatea „Ovidius”, Constanța), *Etnoiatrie și medicină în **Istoria ieroglifică***

sâmbătă, 4 noiembrie 2023: Sala de consiliu „Iorgu Iordan” (etaj 2, aripa de est)

10.00-11.30 comunicări

Secțiunea III: Dimitrie Cantemir și epoca sa

moderator: Cătălina Vătășescu

10.00-10.30 Alin-Mihai Gherman (Facultatea de Litere, Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia), *Despre Istora cum au luat turcii Morea (1715) și relațiile ei cu textele lui Dimitrie Cantemir*

10.30-11.00 Oana Rizescu (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București), *Cadrela teoretice și practica juridică la Dimitrie Cantemir*

11.00-11.30 Cătălina Vătășescu (Institutul de Studii Sud-Est-Europene, București), *Termeni de drept cutumiar în Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*

11.30-12.00 pauză

12.00-13.30 comunicări

Secțiunea IV: Graiurile moldovenești din perspectivă istorică

moderator: Daniela Răuțu

12.00-12.30 Adrian Chircu (Facultatea de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca), *Adjectivele adverbializate și variantele lor locuționale în scrierile lui Dimitrie Cantemir*

12.30-13.00 Maria Marin (Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București), *Despre Moldova istorică. Tipuri de întrebări folosite în anchetele dialectale din ținuturile moldovenești de dincolo de granițe*

13.00-13.30 Mihaela Mariana Morcov, Oana Niculescu (Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București), *Pentru o altfel de descriere a subdialectului moldovean. Aspecte privind fenomenele de scurtare, asurzire și sincopare a vocalelor*

13.30-15.00 pauză de prânz (Sala de consiliu „Alexandru Rosetti”, etaj 2, aripa de est)

15.00-16.30 comunicări

moderator: Maria Marin

15.00-15.30 Daniela Răuțu (Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București), *Despre stadiile neutralizării opozițiilor morfologice după dentală. De la textele românești ale lui Cantemir la atlasele dialectale*

15.30-16.00 Andreea Dinică (Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București), *Observații privind frecvența derivatelor cu ne- în scrierile românești ale lui Dimitrie Cantemir*

16.00-16.30 Dana-Mihaela Zamfir, Marinela Bota (Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București), Oana Uță Bărbulescu (Institutul de Studii Sud-Est-Europene, București / Universitatea din Oxford), *Lat. redūcere și exprimarea sensului „a (se) (a)semăna” în romanitate*